

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Попович Н.С., Гайдай І.Ю.

Автомобільно-дорожній інститут державного вищого навчального закладу
«Донецький національний технічний університет»

В сучасних умовах господарювання багато підприємств і галузей промисловості мають ще невикористані резерви підвищення ефективності роботи та зміцнення фінансового стану. Важливе місце серед них посідають питання раціонального формування та використання оборотних засобів. Фінансове становище підприємств знаходиться у прямій залежності від стану оборотних засобів, що передбачає зіставлення витрат із результатами господарської діяльності та їх відшкодування власними, притягнутими або позиковими коштами.

Питання раціонального та ефективного використання оборотних засобів розглядається в роботах авторів Мельника Л., Горфінкеля В.Я., Шегди А.В., Петровича Й.М., Покропивного С.Ф., Грузинова В.П. [1-6], Долгорукова Ю.А., Редіної Н.І., Киби Л.М., Галузи С.С., Артемова В.В. [7-9] та ін. Дані дослідження сформувавши теоретичну базу для вивчення основних аспектів використання оборотних засобів на підприємствах для визначення напрямків підвищення ефективності їхнього використання.

Метою даної роботи є розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності використання оборотних засобів на підприємстві шляхом визначення раціональних джерел їх формування.

Раціональне та економічне використання оборотних засобів – одне з найважливіших завдань підприємства, оскільки ритмічність, злагодженість і висока результативність роботи підприємства залежать від його забезпеченості оборотними засобами. Підвищення ефективності використання оборотних засобів полягає у виборі оптимального рівня і раціональної структури оборотних засобів з урахуванням специфіки діяльності підприємств та у визначенні величини і структури джерел фінансування оборотних засобів.

Всі джерела фінансування оборотних засобів поділяються на власні, позикові й притягнуті. Власні кошти відіграють головну роль в організації кругообігу фондів. Формування оборотних засобів відбувається в момент організації підприємства, коли створюється його статутний фонд. Джерелом формування в цьому випадку служать інвестиційні кошти засновників підприємства. У процесі роботи джерелом поповнення оборотних засобів є отриманий прибуток, а також прирівняні до власних коштів так звані стійкі пасиви. Підприємства, що працюють на основі комерційного розрахунку, повинні мати певну майнову й оперативну самостійність для того, щоб працювати рентабельно й відповідати за прийняті рішення, що забезпечується фінансуванням оборотних засобів за рахунок власних коштів.

Для скорочення загальної потреби господарства в оборотних засобах, а також стимулювання їхнього ефективного використання підприємства вдаються до залучення коштів. Позикові кошти – це переважно короткострокові кредити банків, за допомогою яких задовольняються тимчасові додаткові потреби підприємств в оборотних засобах. Основними напрямками залучення кредитів для формування оборотних засобів підприємств є: кредитування сезонних запасів сировини, матеріалів і витрат, пов'язаних

із сезонним процесом виробництва; тимчасове заповнення недоліку власних оборотних засобів та інші.

Таким чином, потреба підприємств в оборотних засобах покривається з двох джерел: власного капіталу, тобто довгострокової заборгованості перед власниками фірми, і короткострокових зобов'язань, тобто короткострокової заборгованості, яка потребує свого погашення протягом року. Останнє джерело, як правило, є основним у фінансуванні оборотних засобів. Небажаними явищами є зростання кредиторської заборгованості, недоцільне використання спеціальних фондів підприємства та прострочених позик банків.

Визначним джерелом формування оборотних засобів на підприємстві в умовах ринку є позики банків. Використання позикових коштів має свої переваги. Без залучення в оборот кредитних ресурсів в умовах дефіциту власних коштів підприємству необхідно скорочувати або повністю припиняти виробництво, що загрожує серйозними фінансовими труднощами та може привести підприємство до банкрутства. Однак рішення поточних проблем підприємства тільки за допомогою банківських кредитів викликає підвищення залежності підприємства від кредитних ресурсів внаслідок збільшення позичкової заборгованості. Це приводить до втрати власних оборотних засобів, що переходять у власність банку, оскільки підприємства не забезпечують норму прибутку на вкладений капітал, задану у вигляді банківського відсотка, а також до збільшення нестабільності фінансового стану підприємства.

Для підвищення ефективності використання оборотних засобів підприємств доцільним є використання альтернативних джерел їхнього фінансування, до яких належать накопичені власні ресурси з прибутку підприємства, амортизаційні відрахування, або, для акціонерних товариств, – внески засновників, а також доходи по акціям та облігаціям, тобто власні джерела формування оборотних засобів підприємств.

Аналізуючи можливі джерела фінансування оборотних засобів, звернемо увагу, що застосування власних коштів найраціональніше, оскільки дозволяє уникнути наслідків прострочених позик банків, кредиторської заборгованості, залежності підприємства від інших суб'єктів ринкового господарювання та фінансової нестабільності.

Правильне співвідношення між власними, позиковими й притягнутими джерелами фінансування оборотних засобів відіграє важливу роль у зміцненні фінансового стану підприємства. Раціональне співвідношення джерел фінансування оборотних засобів сприяє більш ефективному їх використанню для отримання значного економічного ефекту.

Література:

1. Економіка підприємства: Підручник / За заг. ред. д.е.н., проф. Л.Г.Мельника. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. – 648 с.
2. Экономика предприятия: Учебник для вузов / Под ред. проф. В.Я.Горфинкеля. – М.: ЮНИТИ – ДАНА, 2000. – 718 с.
3. Економіка підприємства: Навч. посіб. / За ред. А.В.Шегди. – К.: Знання, 2005. – 431 с.
4. Економіка підприємства: Підручник / За заг. ред. Й.М.Петровича. – Львів: «Магнолія плюс», 2006. – 580 с.
5. Економіка підприємства: Підручник / За заг. ред. д.е.н., проф. С.Ф.Покропивного. – К.: КНЕУ, 2003. - 608 с.
6. Экономика предприятия: Учебник для вузов / Под ред. проф. В.П.Грузинова. –

М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1999. – 535 с.

7. Долгоруков Ю.А., Редіна Н.І. Управління ефективністю використання оборотних коштів у промисловості // Фінанси України. – 2005. - №11. – С. 103.

8. Киба Л.М. Передумови створення методики з розрахунку нормативів виробничих запасів матеріально-технічних ресурсів. // Актуальні проблеми економіки. – 2006. - №9. – С. 159.

9. Галуза С.С., Артемов В.В. Оценка использования активов в анализе эффективности деятельности предприятия. // Економіка України. – 2005. - №6. - С. 86.